

Joogivee käitlejate valmisolek koroonaviiruse pandeemiaks ja meetmed olukorra ohjeldamiseks

Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) kuulutas koroonaviiruse epideemia pandeemiaks 11. märtsil 2020. Selleks, et ühiskonna põhifunktsioonid toimiksid koroonaviiruse ning selle epideemia võimaliku laienemise korral ning oleks kaitstud inimese tervis, on oluline tagada veeteenuste toimimine. Veeteenuste häirete suhtes on eriti haavatavad tiheda rahvastikuga piirkonnad ning puhtast joogivett nõudvad objektid, (nt tervishoiuteenuse osutajad, haiglad, lasteasutused, toiduaine tööstus jpm).

Uue koroonaviiruse SARS-CoV-2 säilivus väliskeskkonnas pole hetkel lõpuni selge. Teiste koroonaviiruste keskkonnastabiilsust hindavate uuringute kohaselt võib viirus säilida erinevatel pindadel soodsatel tingimustel (6-8°C ja niiskus) kuni 9 päeva. Koroonaviirused levivad enamikel juhtudel piisknakkusena (kõhimisel, aevastamisel) ja kontakti kaudu, kuid ei ole välistatud ka muid levimisviise.

WHO on oma värskelt avaldatud tehnilises lühikokkuvõttes (<https://www.who.int/publications-detail/water-sanitation-hygiene-and-waste-management-for-covid-19>) leidnud, et kuigi viiruse mõningane püsivus joogivees on võimalik, puuduvad praegu tõendid selle kohta, et koroonaviirused esineksid pinna- või põhjavees või leviksid saastunud joogivee kaudu ühisveevärgis.

Itaalia ja Rootsi teatud piirkondade näitel on kõige suuremaks ohuks veevarustuse töökindlusele kujunenud:

1. Personali puudumine haigestumise ja tõttu.
2. Enesekontrolli täitmise raskused.
3. Võimalikud tarneahela raskused.
4. Hügieeninõuete täitmine

Personali olemasolu tagamiseks soovitame:

- Teenuse toimepidevuse tagamiseks korraldada koostööd teiste piirkonna veekäitlejate, ametivõimude ja piirkonna peamiste veeklientidega.
- Tähtsuse järjekorras reastada kriitilised vee alased ülesanded kasutades vajadusel riskianalüüsi ja plaani ning muid tegutsemisjuhendeid.
- Otsustada, millised ülesanded täidetakse hoolimata töötajate puudusest. Kriitilisi funktsioone täitvatele isikutele tuleks määrata asendajad. Kui sellist asendamist pole praegu võimalik korraldada ettevõtte siseselt, tuleks kriitiliste funktsioonide toimimise kindlustamiseks kasutada muid võimalusi. Näiteks kooskõlastada töötajate vahetus teiste piirkonna vee-ettevõtetega, kaaluda endiste töötajate tagasikutsumist, rakendada sobiva kvalifikatsiooniga praktikante.
- Võimalusel vältida kriitilisi funktsioone täitvate töötajate ja nende asendajate viibimist samades ruumides.
- Tööle liikumisel tuleks võimalusel vältida ühistransporti. Tööle saabudes vahetada riided, eriti jalanõud.
- Vältida tuleks nõ näost näkku kohtumisi ja üritusi. Koosolekud peaksid olema peamiselt internetipõhised.

Joogivee enesekontrolli täitmise osas:

- Jätkata enesekontrolli täitmist, vajadusel piiratud mahus. Põhjendatud juhul võib analüüside võtmist edasi lükata.
- Üle vaadata ja ümber hinnata praegu kasutusel olevad proovivõtukohtad. Proovivõtukohtade valikul lähtuda töötajate ja tarbijate kaitse põhimõttest ning elimineerida või vähendada kokkupuudet riskirühmadega (nt haiglad, hooldekodud, rahvarohked kohad). Sellised ja eramutes asuvad proovivõtukohtad võib asendada teiste kättesaadavate kohtadega kus toimub vee tarbimine (nt teenindus/kaubandusettevõtted). Olukorra (sh vee tarbimise) normaliseerumiseni võib näiteks koolides asuvatest proovivõtukohtadest jätta proovid võtmata.
- Juhul, kui nõ kraani otsast ei ole võimalik veeanalüüsi võtta, võib selle võtta pumplast väljuvast veest. Proovivõtu asukohad peaksid siiski võimaluse korral olema jaotatud ühtlaselt üle kogu võrgu.
- Kaardistada laboratoorsete uuringute võimalused (juhaks kui tavapärase labori töös peaks tekkima häiring).
- Joogivee kontrollikava puudutavatest muudatustest teavitada vastava Terviseameti piirkonna regionaalosakonda ja analüüsiaktidele märkida täpne proovivõtukoht.

Joogivee varustuse rajatiste ohutuse tagamiseks:

- Välistada külastajate vastuvõtmist (nt ekskursioonid).
- Eelistada suhtlemist klientidega telefoni- või e-posti teel.
- Töövahendite ja ühiselt kasutatavate pindade tõhusaks puhastamiseks ja desinfitseerimiseks soovitage juhendada puhastuseksperptide poolsete soovitustega täiendatud juhendist https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/Nakkushaigused/Juhendid/COVID-19/soovitused_tohusaks_puhastamiseks_ja_desinfitseerimiseks_taiendatud_18.03.2020.pdf

Palume joogivee käitlejatel teenuse ohutuse ja toimepidevuse tagamisel lähtuda oma riskianalüüsist ja plaanist (selle olemasolul)

Mujal veebis

- WHO Water, sanitation, hygiene and waste management for COVID-19 <https://www.who.int/publications-detail/water-sanitation-hygiene-and-waste-management-for-covid-19>

Rahvusvahelise uurimisasutuse Global Water Research Coalition ülevaade COVID-19

<http://cwn-rce.ca/wp-content/uploads/GWRC-Factsheet-COVID-19-Virus-March-10-2020.pdf>)

- Haiguste Kontrolli ja Tõrje Keskus CDC Drinking Water, Recreational Water and Wastewater: What You Need to Know <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/php/water.html>

- Koroonaviiruse haigus COVID-19 <https://www.terviseamet.ee/et/uuskoroonaviirus>

- Tööinspektsiooni soovitused tööandjale ja töötajale

https://www.ti.ee/est/koik-uudised/uudised-detailne/?tx_news_pi1%5Bnews%5D=636&cHash=a7cd1949c8ad9c4538b6ded563b8a729

- Koroonaviiruse haigus COVID-19 info Terviseameti kodulehel

<https://www.terviseamet.ee/et/uuskoroonaviirus>

- Töötajate/klientide kaitsmise soovitused Terviseameti ja Tööinspektsiooni poolt

https://www.ti.ee/est/koik-uudised/uudised-detailne/?tx_news_pi1%5Bnews%5D=631&cHash=bed82ea5a6c47719dee54588352003a8